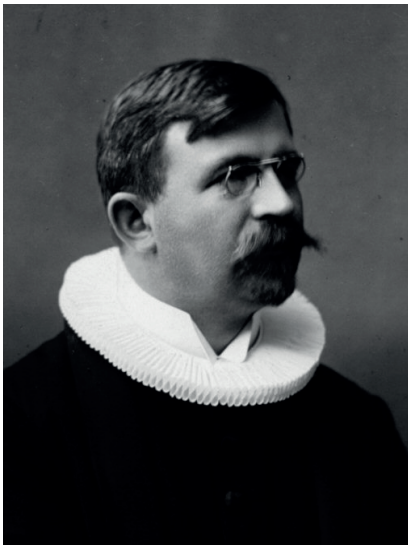

Pastor Anton Pedersen
(f. 5/11 1867, Thaarup, Auning -
d. 18/3 1943 Aalborg)

Præst ved Vor Frue Kirke, Aalborg. Formand for missionen fra grundlæggelsen i 1911 til 1925. Privat ven med Mogens Uhrenholt.

Mogens Uhrenholt
(f. 15/10 1876, Øster Uttrup -
d. 16/2 1919, Shellem, Nigeria)

Præst ved Vor Frue Kirke, Aalborg. Formand for missionen fra grundlæggelsen i 1911 til 1925. Privat ven med Mogens Uhrenholt.

Den spæde ansøgning
- og lidt om amerikanere med afrikansk afstamning

Mogens og Eline er endnu ikke færdige med studierne i Chicago, men er allerede så godt som antagne som missionærer i Dansk Forenet Sudan Mission. I brevet skriver Mogens om de svære overvejelser, som også inkluderer tanken om at dø efter kort tid i Nigeria. Samtidig skriver han kort om sit syn på de sorte i Amerika og i Afrika.

Bemærk, at sprogbrug og -tone var anderledes i 1914. Mogens benytter derfor i flæng termen ”neger” uden deri at lægge negative undertoner, dog beretter han i brevet om de ofte indholdsløse liv, som både amerikanere med afrikansk afstamning og afrikanerne i Afrika fører.

Brevet er transkriberet marts 2021 af Hans Wendelboe Bøcher, mail@hwb.dk.
Originalen findes i Sudanmissionens Arkiv-samling på Rigsarkivet.

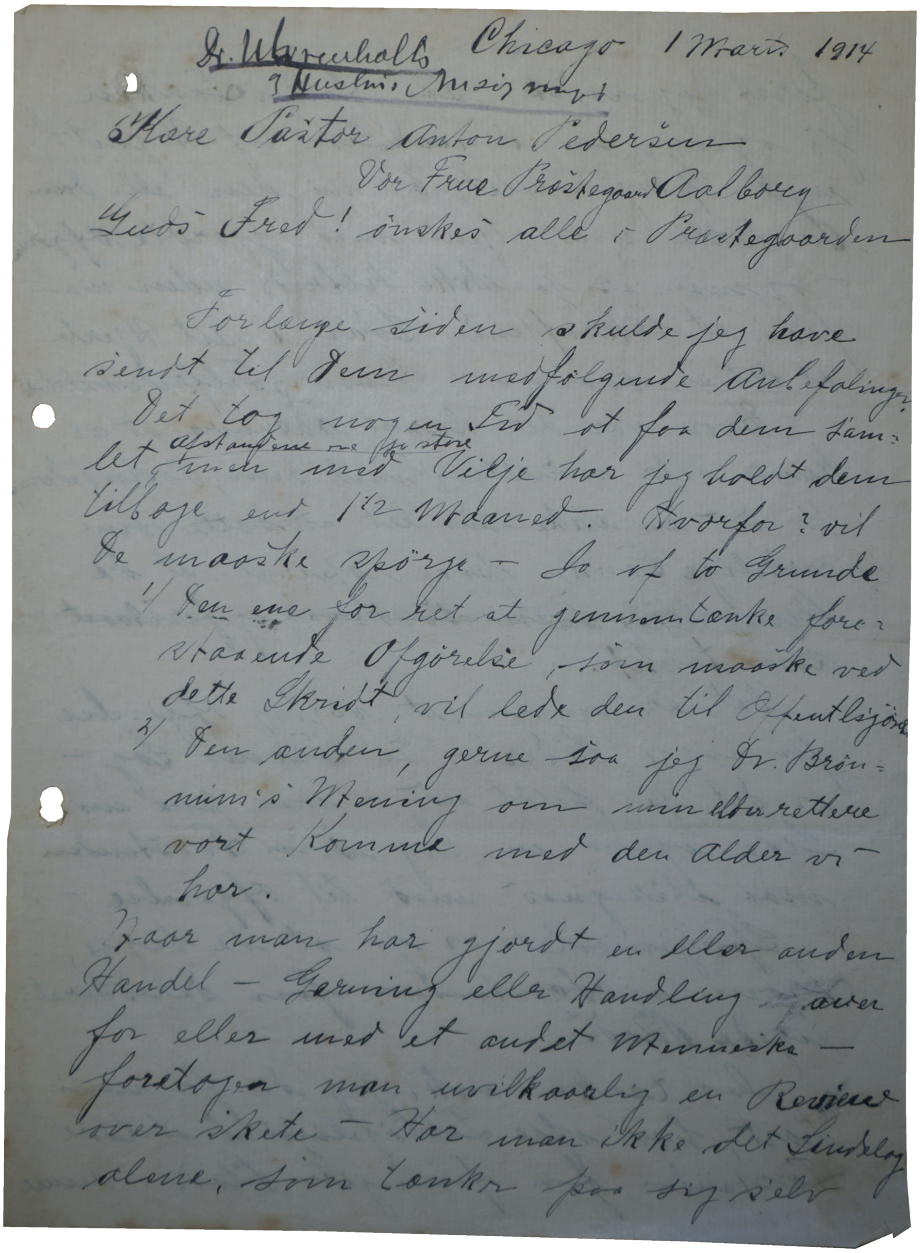

[Tilføjet af Anton Pedersen:] Dr. Uhrenholt, Illinois. Ansøgning
Chicago 1. Marts 1914

Kære Pastor Anton Pedersen
Vor Frue Præstegaard Aalborg
Guds Fred! Ønskes alle i Præstegaarden
For længe siden skulde jeg have sendt til Dem medfølgende Anbefalinger.
Det tog nogen Tid at faa dem samlet. Afstandene ere jo store, men med Vilje har jeg holdt dem tilbage end 1½ Maaned. Hvorfor, vil De maaske spørge. Jo, af to Grunde:

1/ Den ene for ret at gennemtænke forestaaende Afgørelse, som maaske ved dette Skridt, vil lede den til Offentliggørelse.

2/ Den anden: Gerne saa jeg Dr. Brønnum's Mening om min eller rettere vort Komme med den Alder vi har. Naar man har gjort en eller anden Handel, Gerning eller Handling over for eller med et andet Menneske, foretager man uvilkaarlig en Review over skete. Har man ikke det Sindelag alene, som tænker paa sig selv

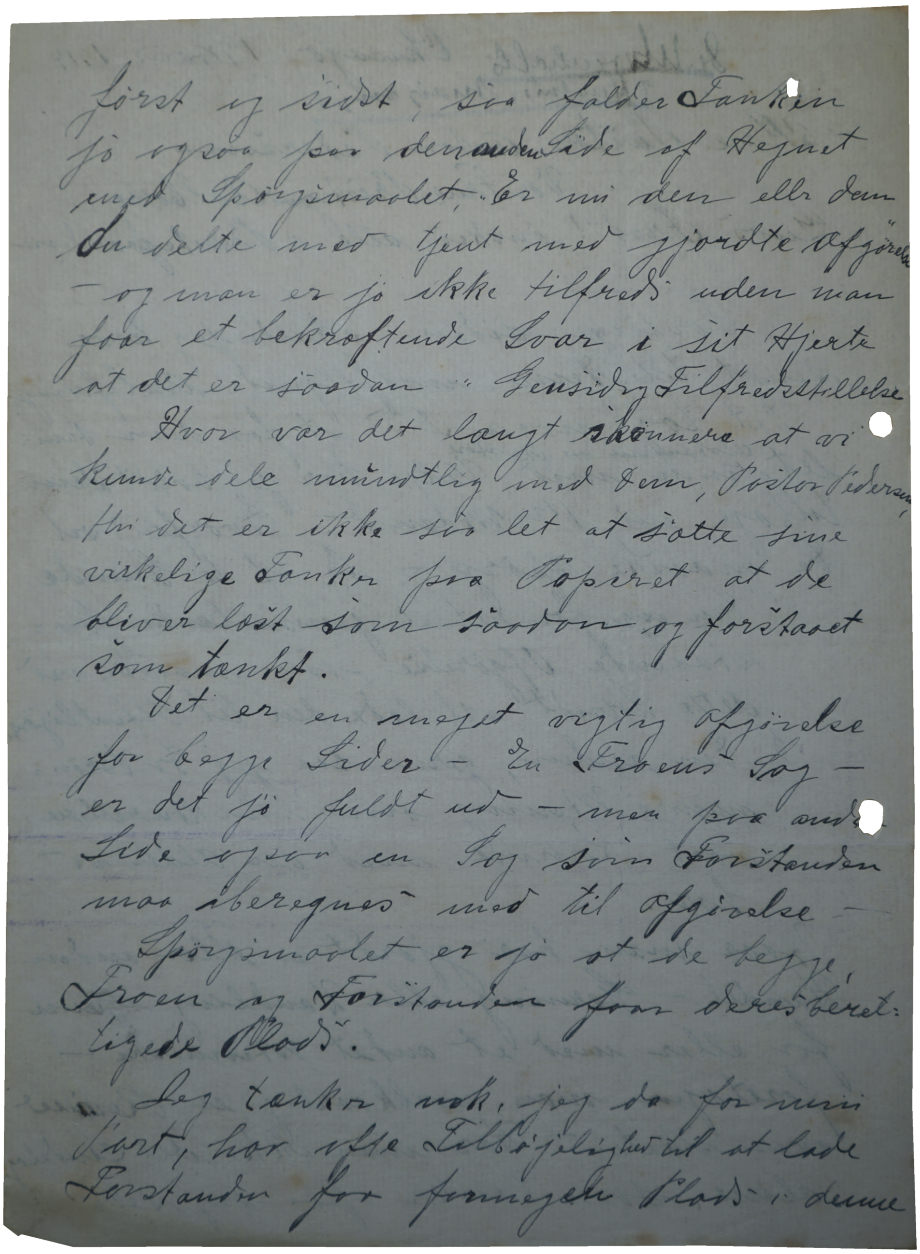

først og sidst, saa falder Tanken jo ogsaa paa den anden side af Hegnet med Spørgsmaalet: "Er nu den eller dem du delte med tjent med gjordte Afgørelse". Og man er jo ikke tilfreds uden man faar et bekræftende Svar i sit Hjerte at det er saadan - Gensidig Tilfredsstillelse.

Hvor var det langt skønnere at vi kunde dele mundtlig med Dem, Pastor Pedersen, thi det er ikke saa let at sætte sine virkelige Tanker paa Papiret, at de bliver læst som saadan og forstaaet som tænkt.

Det er en meget vigtig Afgørelse for begge Sider – en Troens Sag er det jo fuldt ud, men paa anden Side ogsaa en Sag, som Forstanden maa iberegnes med til Afgørelse.

Spørgsmaalet er jo, at de begge, Troen og Forstanden, faar deres berettigede Plads.

Jeg tænker nok, jeg da for min Part har ofte Tilbøjelighed til at lade Forstanden faa formeget Plads i denne

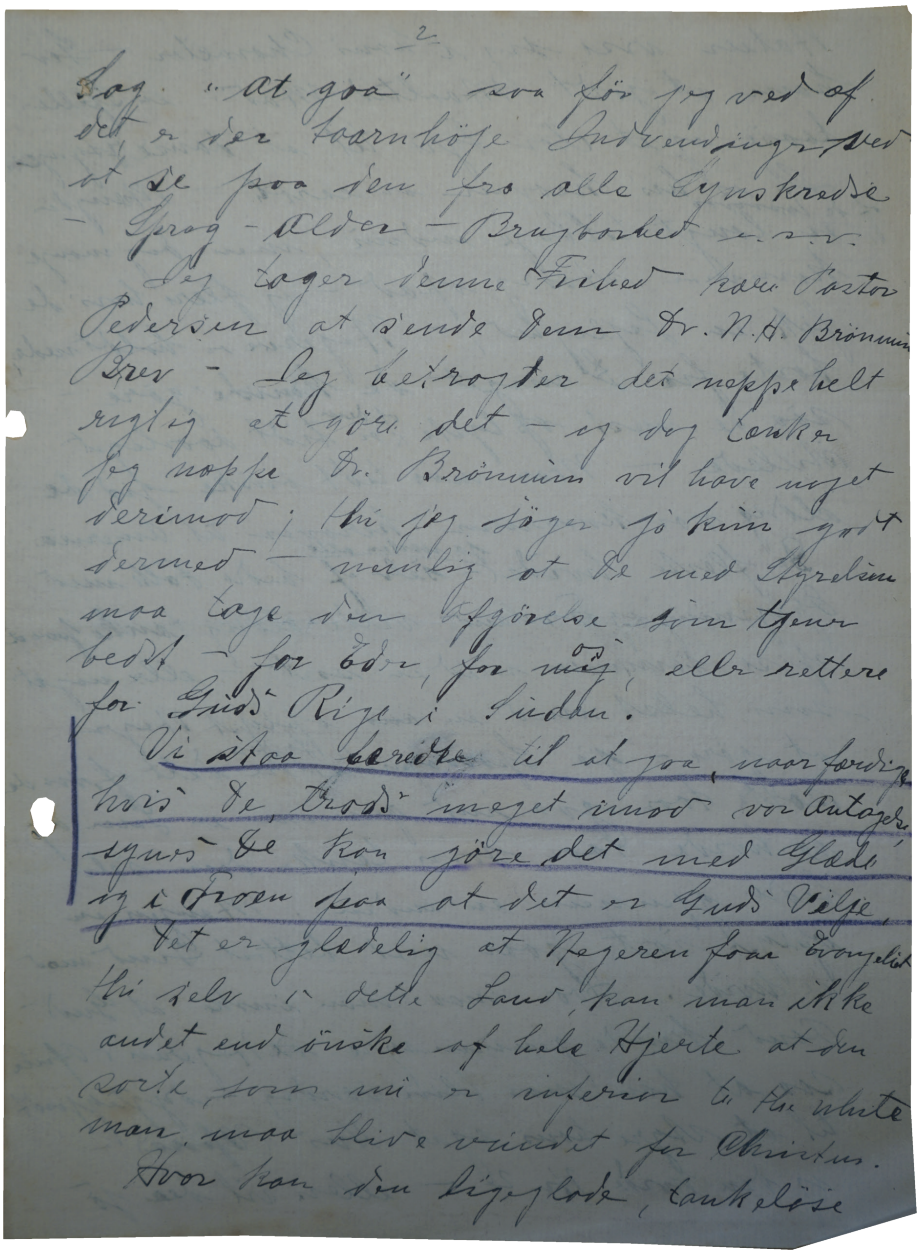

Sag "At gaa", saa før jeg ved af det, er der taarnhøje Indvendinger ved at se paa den fra alle Synskredse: Sprog, Alder, Brugbarhed o.s.v.

Jeg tager denne Frihed, kære Pastor Pedersen, at sende Dem Dr. Brønnums Brev – Jeg betragter det næppe helt rigtig at gøre det. Og dog tænker jeg næppe, Dr. Brønnum vil have noget derimod; thi jeg søger jo kun godt dermed, nemlig, at De med Styrelsen maa tage den Afgørelse, som tjener bedst for Eder, for os, eller rettere: For Guds Rige i Sudan!

Vi staa beredte til at gaa, naar færdige, hvis De trods meget imod vor Antagelse, synes De kan gøre det med Glæde og i Troen paa at det er Guds Vilje.

Det er glædelig, at Negeren faar Evangeliet; thi selv i dette Land, kan man ikke andet end ønske af hele Hjerte, at den sorte, som nu er inferior to the white man, maa blive vundet for Christus.

Hvor kan den ligeglade, tankeløse

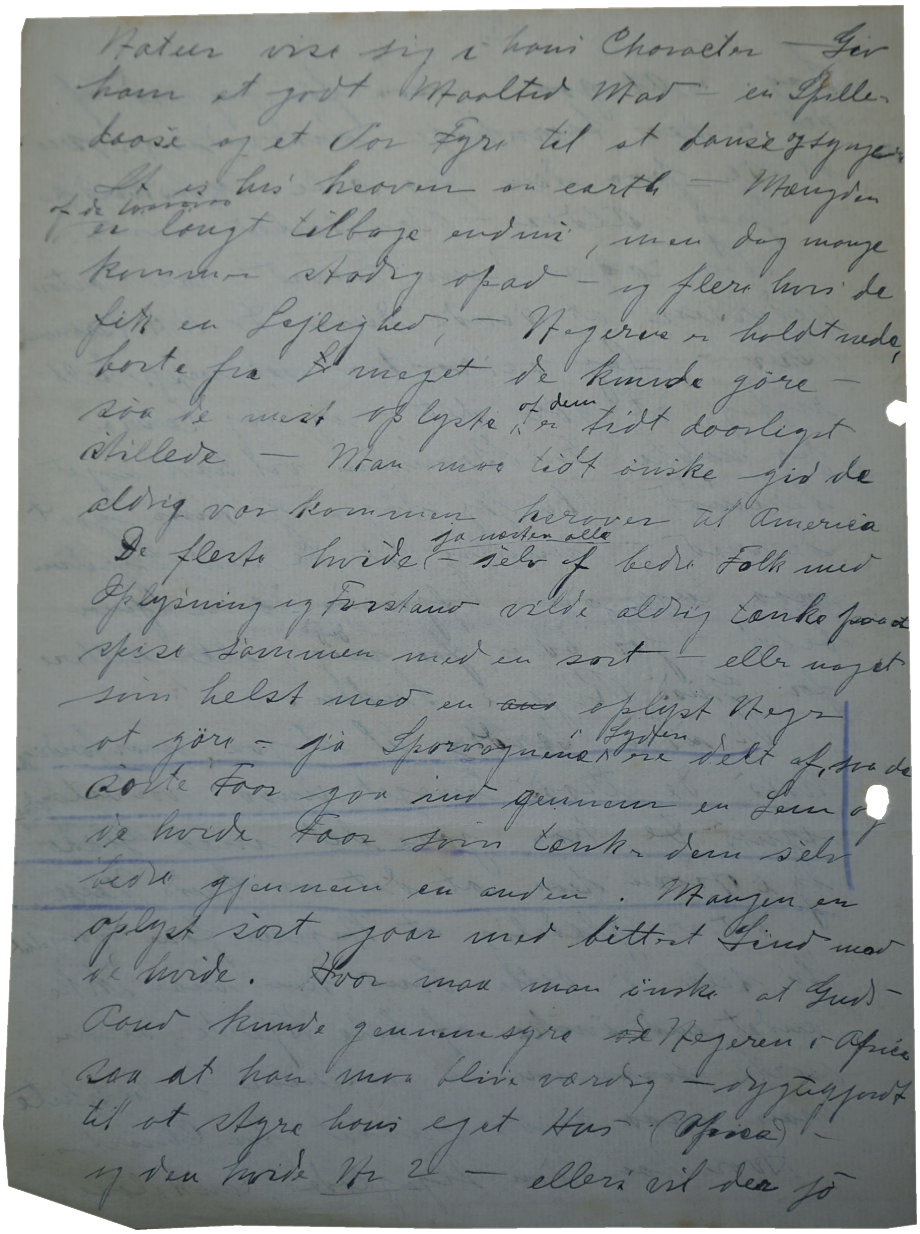

Natur vise sig i hans Character? Giv ham et godt Maaltid Mad, en Spilledaase og et Par Fyre til at danse og synge – It is his heaven on earth. Mængden af de 10,000,000 er langt tilbage endnu, men dog mange kommer stadig opad – og flere, hvis de fik en Lejlighed. Negere er holdt nede, borte fra meget, de kunde gøre, saa de mest oplyste af dem er tidt daarligst stillede. Man maa tidt ønske, gid de aldrig var kommen herover til America.

De fleste hvide, ja næsten alle – selv af bedste Folk med Oplysning og Forstand – vilde aldrig tænke paa at spise sammen med en sort, eller [have] noget som helst med en oplyst Neger at gøre. Ja, Sporvognene i Syden ere delt af, saa de sorte Faar gaa ind gennem en Lem og de hvide Faar, som tænker dem selv bedre, gjennem en anden. Mangen en oplyst sort gaar med bittert Sind mod de hvide. Hvor maa man ønske, at Guds Aand kunde gennemsyre Negeren i Africa, saa at han maa blive værdig, dygtiggjordt til at styre hans eget Hus (Africa) og den hvide Nr. 2. Ellers vil der jo

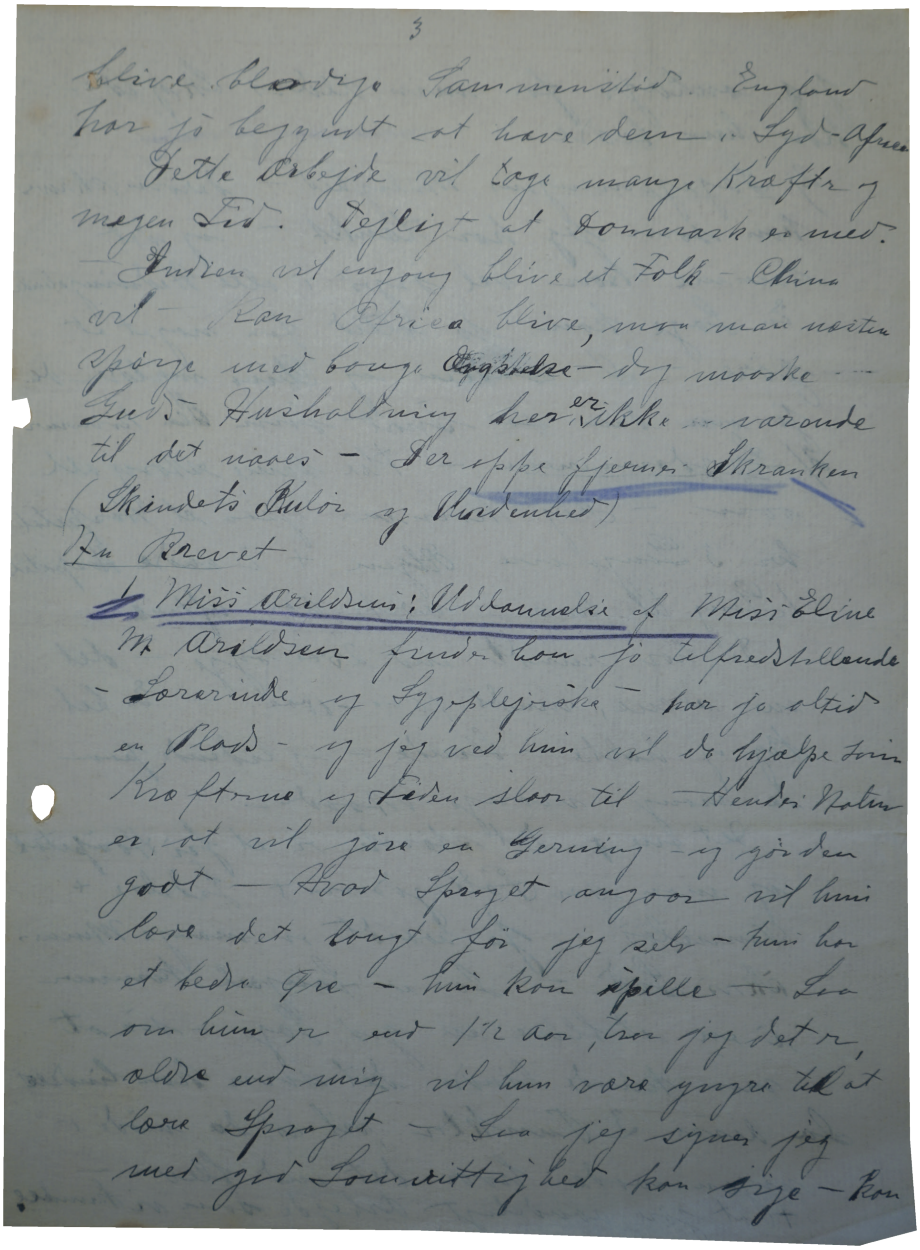

blive blodige Sammenstød. England har jo begyndt at have dem i Syd-Africa.

Dette Arbejde vil tage mange Kræfter og megen Tid. Dejligt at Danmark er med.

Indien vil engang blive et Folk. China vil. Kan Africa blive, maa man næsten spørge med bange Ængstelse. Dog maaske. Guds Husholdning her er ikke varende til det naaes. Der oppe fjernes Skranken (Skindets Kulør og Uvidenhed).

Nu Brevet:
1/ Miss Arildsen; Uddannelse af Miss Eline M. Arildsen finder han jo tilfredsstillende – Lærerinde og Sygeplejerske har jo altid en Plads – og jeg ved hun vil da hjælpe som Kræfterne og Tiden slaar til. Hendes Natur er, at vil gøre en Gerning – og gøre den godt. Hvad Sproget angaar, vil hun lære det langt før jeg selv. Hun har et bedre Øre. Hun kan spille. Saa om hun er end 1½ Aar, tror jeg det er, ældre end mig, vil hun være yngre til at lære Sproget. Saa jeg synes, jeg med god Samvittighed kan sige, kan

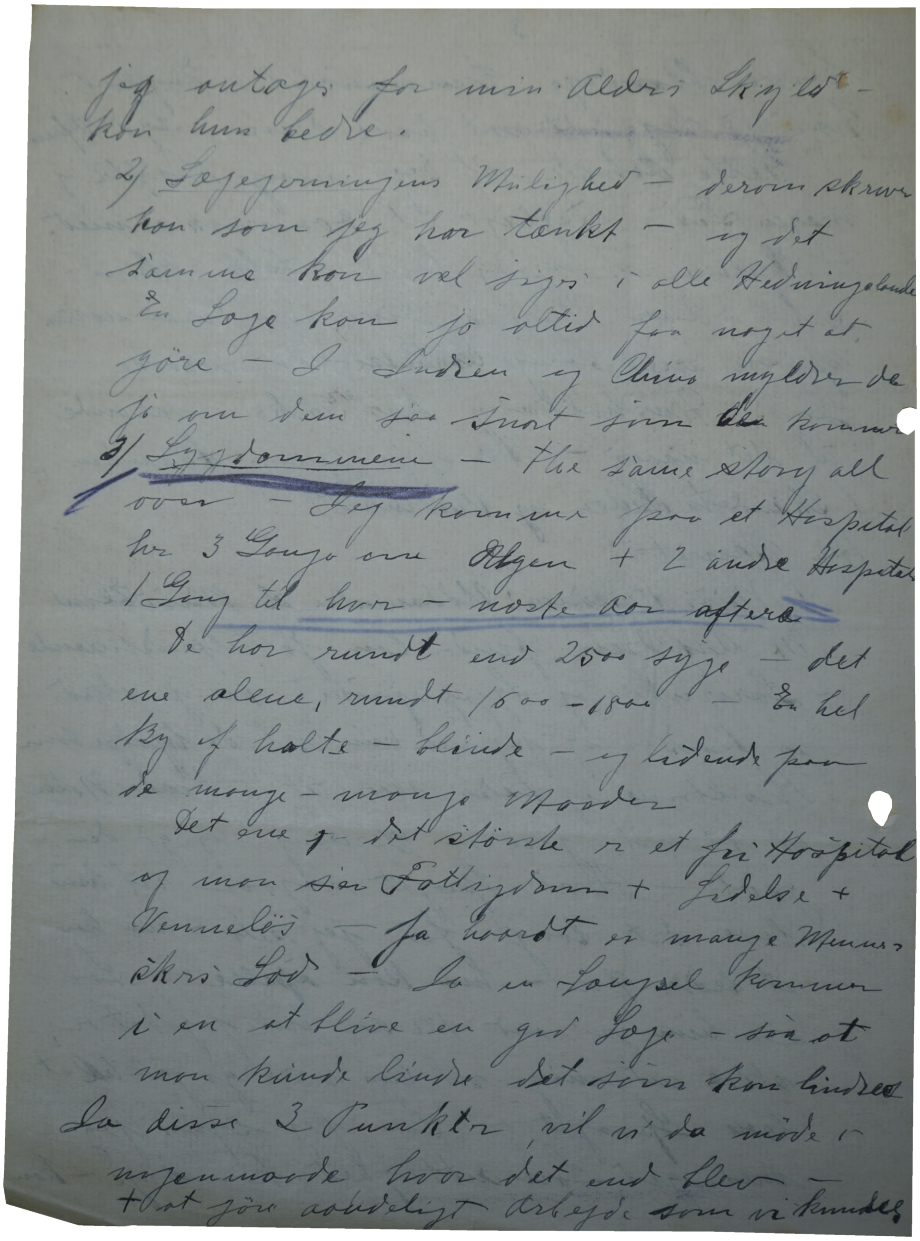

jeg antages for min Alders Skyld, kan hun bedre.

2/ Lægegerningens Mulighed. Derom skriver han som jeg har tænkt. Og det samme kan vel siges i alle Hedningelande.
En Læge kan jo altid faa noget at gøre. I Sudan og China myldrer de jo om dem, saa snart som de kommer.

3/ Sygdommene – The same story all over. Jeg kommer paa et Hospital her 3 Gange om Ugen + 2 andre Hospitaler 1 Gang til hver. Næste Aar oftere.
De har rundt end 2500 syge – det ene alene, rundt 1600-1800. En hel By af halte, blinde og lidende paa de mange, mange Maader.
Det ene og det største er et fri Hospital, og man ser Fattigdom og Lidelse og Venneløs[hed] – Ja, haardt er mange Menneskers Lod. Ja, en Længsel kommer i en at blive en god Læge, saa at man kunde lindre det, som kan lindres.
Ja, disse 3 Punkter vil vi da møde og nogenmaade, hvor det end blev, og at gøre aandeligt Arbejde som vi kunde?

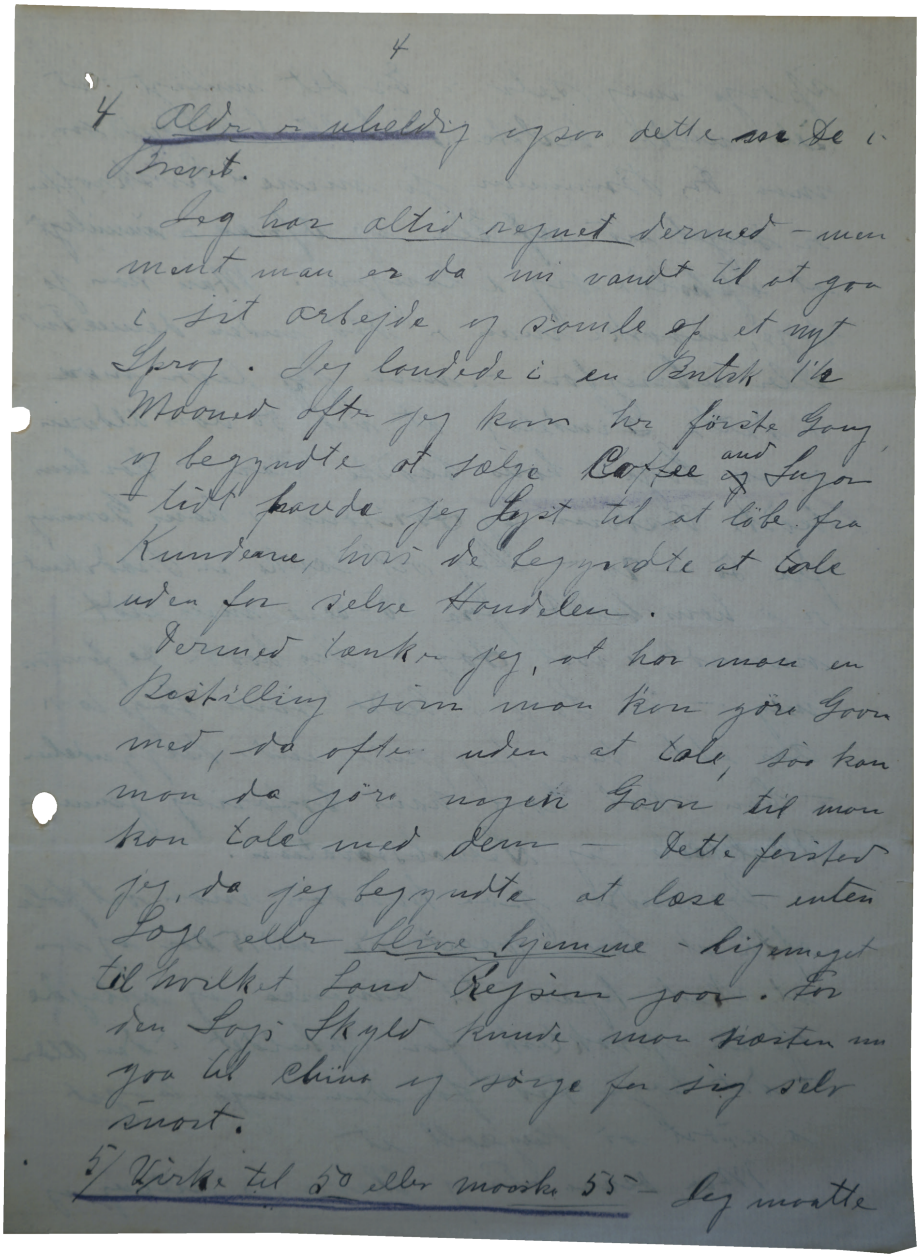

4/ Alder er uheldig; ogsaa dette saa De i Brevet.

Jeg har altid regnet dermed, men ment, man er da nu vandt til at gaa i sit Arbejde og samle af et nyt Sprog. Jeg landede i en Butik 1½ Maaned efter jeg kom her første Gang og begyndte at sælge Coffee and Sugar. Lidt havde jeg Lyst til at løbe fra Kunderne, hvis de begyndte at tale uden for selve Handelen.

Dermed tænker jeg, at har man en Bestilling, da ofte uden at tale, saa kan man da gøre nogen Gavn, til man kan tale med dem. Dette forstod jeg, da jeg begyndte at læse – enten Læge eller blive hjemme, ligemeget til hvilket Land Rejsen gaar. For den Sags Skyld kunde man næsten nu gaa til China og sørge for sig selv snart.

5/ Virke til 50 eller maaske 55. Jeg maatte

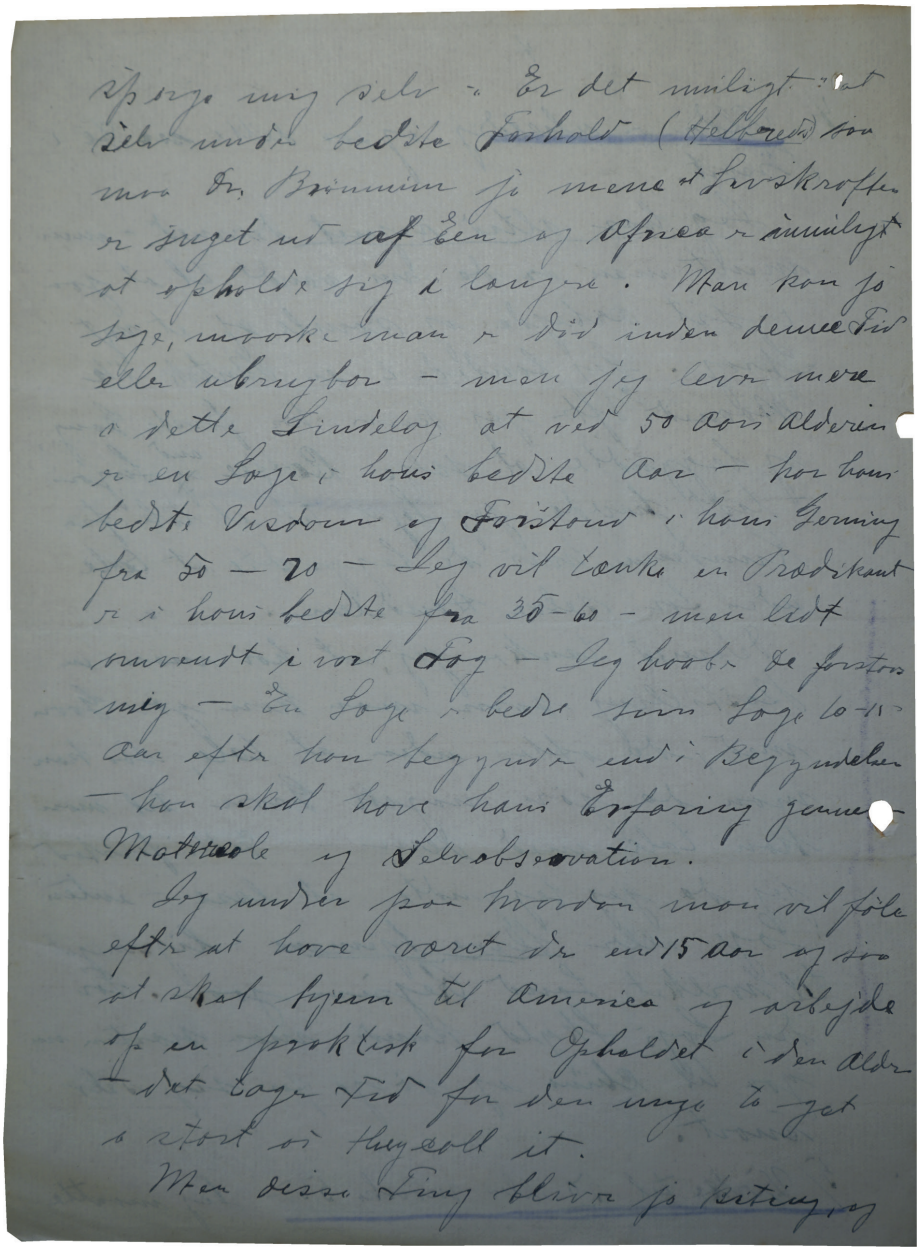

spørge mig selv: Er det muligt at selv under bedste Forhold (Helbreds), saa maa Dr. Brønnum jo mene, at Livskræfter er suget ud af Én af Africa og umuligt at opholde sig i længere. Man kan jo sige, maaske man er død inden denne Tid eller ubrugbar, men jeg lever mere i dette Sindelag, at ved 50 Aars Alderen er en Læge i hans bedste Aar – har hans bedste Visdom og Forstand i hans Gerning fra 50-70. Jeg vil tænke en Prædikant er i hans bedste fra 35-60. Men lidt omvendt i vort Fag. Jeg haaber, De forstaar mig. En Læge er bedre som Læge 10-15 Aar efter han begynder, end i Begyndelsen. Han skal have hans Erfaring gennem Materiale og Selvobservation.

Jeg undrer paa, hvordan man vil føle efter at have været der end 15 Aar og saa at skal hjem til America og arbejde. Mon det er praktisk for Opholdet i den Alder. Det tager Tid for den unge *to get a stout as they call it.*

Men disse Ting bliver jo Biting og

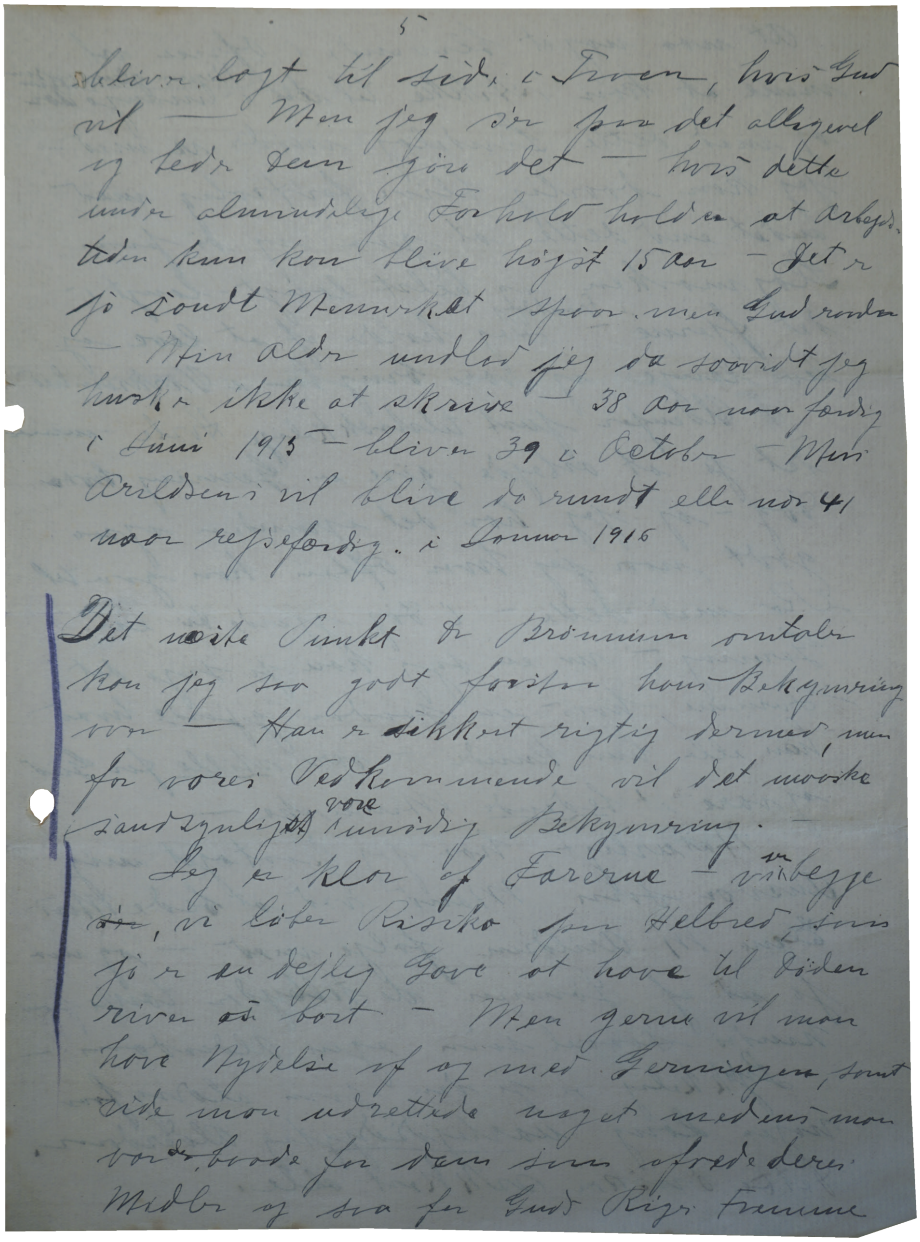

bliver lagt til side i Tiden, hvis Gud vil. Men jeg ser paa det alligevel og beder Dem gøre det, hvis dette under almindelige Forhold holder, at Arbejdstiden kun kan blive højst 15 Aar. Det er jo sandt: Mennesket spaar, men Gud raader.

Min Alder undlod jeg da, saavidt jeg husker, ikke at skrive – 38 Aar naar færdig i Juni 1915, bliver 39 i October. Miss Arildsen vil blive da rundt eller nær 41, naar rejsefærdig i Januar 1916.

Det næste Punkt Dr Brønnum omtaler, kan jeg saa godt forstaa hans Bekymring over. Han er sikkert rigtig dermed, men for vores Vedkommende vil det maaske sandsynlig være unødig Bekymring.

Jeg er klar af Farerne. Vi er begge. Vi løber Risiko paa Helbred, som jo er en dejlig Gave at have til Døden river os bort. Men gerne vil man have Nydelse af og med Gerningen, samt vide, man udrettede noget, medens man var der, baade for dem, som ofrede deres Midler, og saa for Guds Riges Fremme.

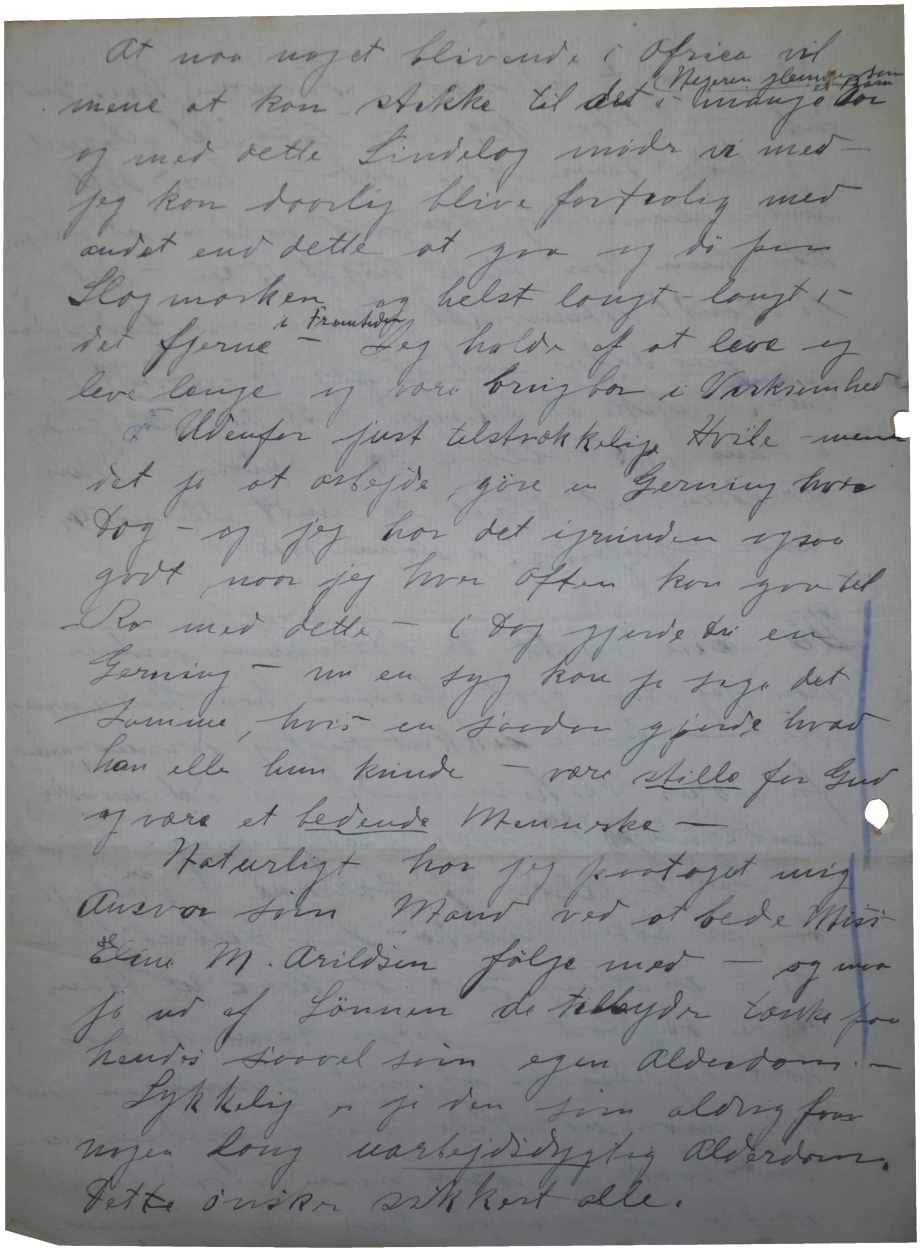

At naa noget blivende i Africa vil mene, at kan stikke til det (Negeren glemmer som et Faar) i mange Aar og med dette Sindelag mødes vi med. Jeg kan daalig blive fortrolig med andet, end dette at gaa og dø paa Slagmarken og helst langt, langt i det fjerne i Fremtiden. Jeg holder af at leve og leve længe og være brug for i Virksomhed, udenfor just tilstrækkelig Hvile. Mens det jo at arbejde, gøre en Gerning hver Dag – og jeg har det igrunden ogsaa godt, naar jeg hver Aften kan gaa til Ro med dette: I Dag gjorde du en Gerning. Nu en syg kan jo sige det samme, hvis en saadan gjorde, hvad han eller hun kunde – være stille for Gud og være et bedende Menneske.

Naturligt har jeg paataget mig Ansvar som Mand ved at bede Miss Eline M. Arildsen følge med, og maa jo ud af Lønnen, De tilbyder, tænke paa hendes saavel som egen Alderdom.

Lykkelig er jo den, som aldrig får nogen lang uarbejdsdygtig Alderdom. Dette ønsker sikkert alle.

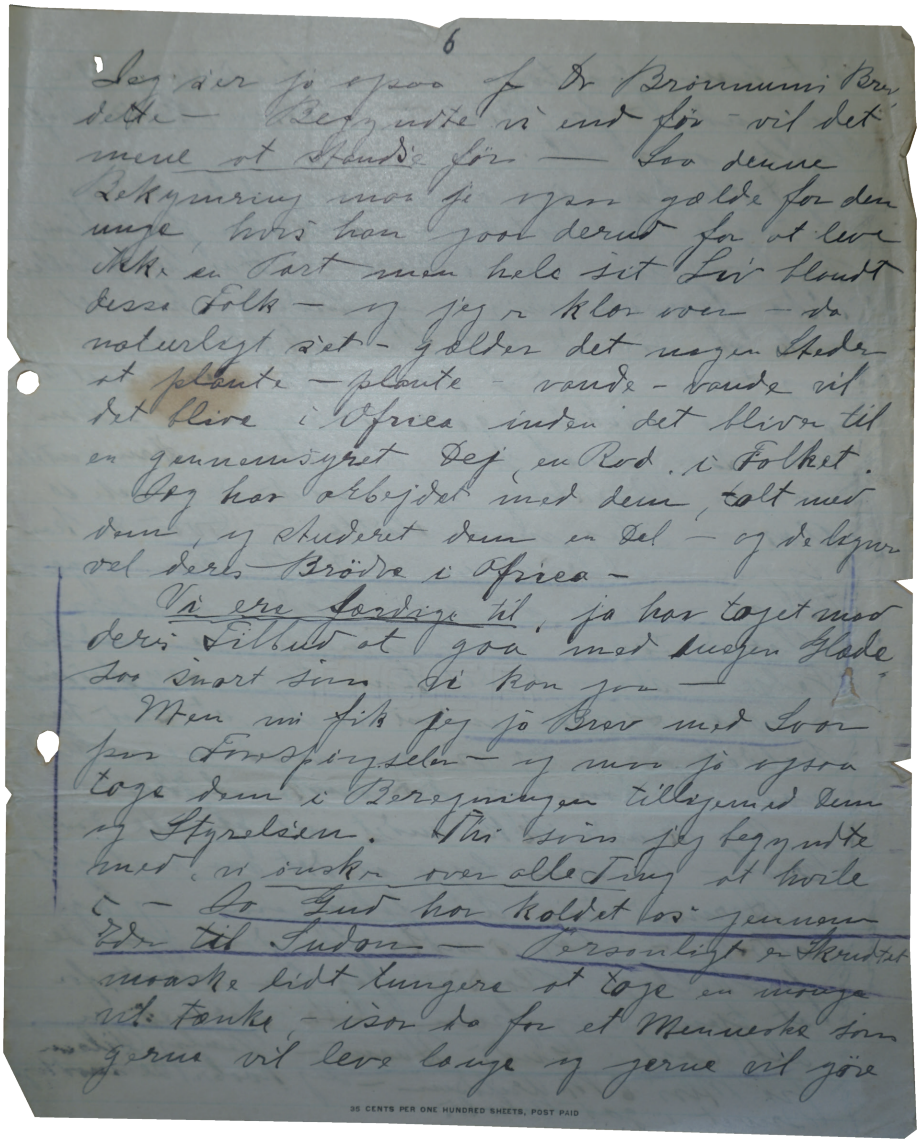

Jeg ser jo ogsaa af Dr Brønnums Brev dette: Begyndte vi end før, vil det mene at standse før. Saa denne Bekymring maa jo ogsaa gælde for den unge, hvis han gaar derud for at leve ikke en Part, men hele sit Liv blandt disse Folk. Og jeg er klar over – da naturligt set – gælder det nogen Steder at plante – plante, vande. Vandet vil det blive i Africa, inden det bliver til en gennemsyret Dej, en Rod i Folket.

Jeg har arbejdet med dem, talt med dem og studeret dem en Del. Og de ligner vel deres Brødre i Africa. Vi ere færdige til, ja, har taget mod Deres Tilbud at gaa med megen Glæde, saa snart som vi kan gaa.

Men nu fik jeg jo Brev med Svar paa Forespørgselen, og maa jo ogsaa tage dem i Beregningen tilligemed Dem og Styrelsen; thi som jeg begyndte med, vi ønsker over alle Ting at hvile i: Jo, Gud har kaldet os gennem Eder til Sudan. Personligt er Skridtet maaske lidt tungere at tage, end mange vil tænke; især da for et Menneske, som gerne vil leve længe og gerne vil gøre

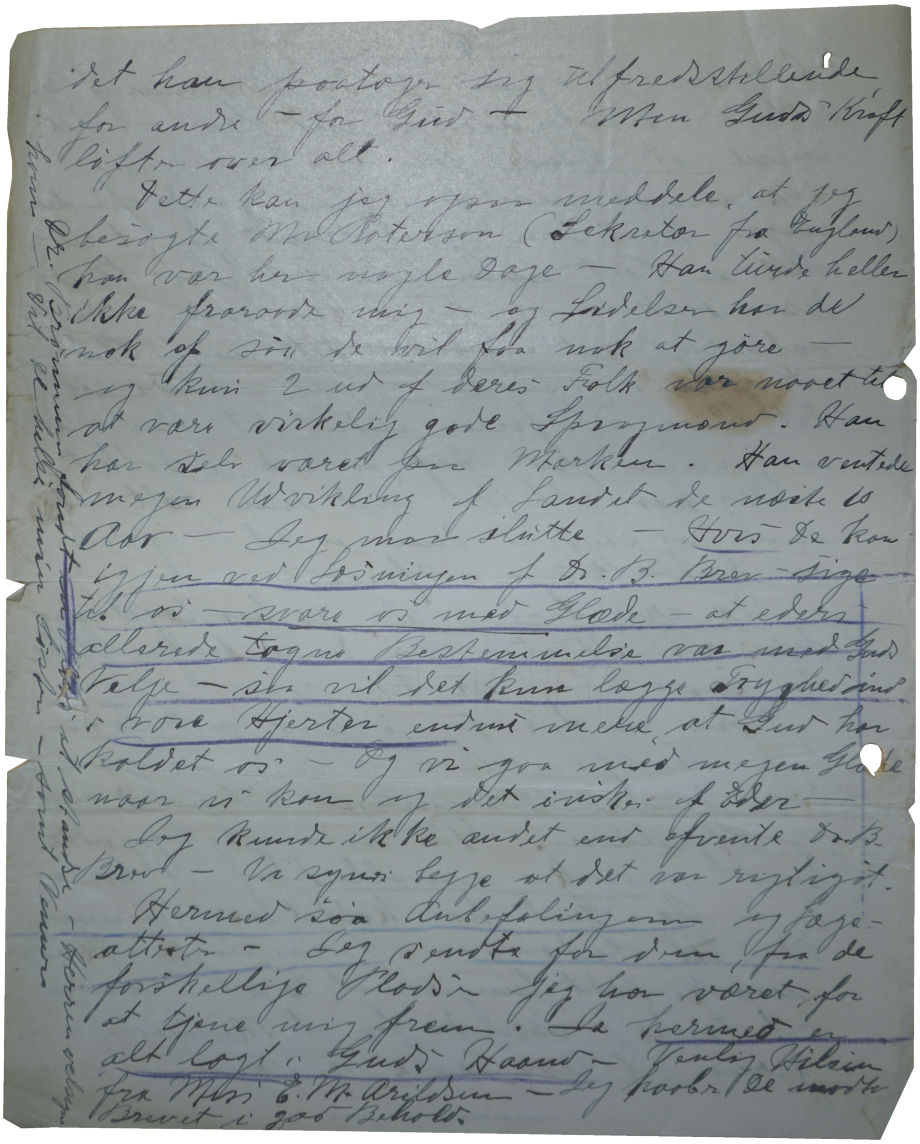

det, han paatager sig tilfredsstillende for andre – for Gud. Men Guds Kraft løfter over alt.

Dette kan jeg ogsaa meddele, at jeg besøgte Mr. Paterson (Sekretær fra England). Han var her nogle Dage. Han turde heller ikke fraraade mig. Og Lidelsen har de nok af, saa de vil faa nok at gøre. Og kun 2 ud af deres Folk var naaet til at være virkelig gode Sprogmænd. Han har selv været paa Marken. Han ventede megen Udvikling i Landet de næste 10 Aar.

Jeg maa slutte. Hvis De kan igjen ved Læsningen af Dr. Brønnums Brev sige til os, svare os med Glæde, at eders allerede tagne Bestemmelse var med Guds Vilje, saa vil det kun lægge Tryghed ind i vore Hjerter endnu mere, at Gud har kaldet os. Og vi gaa med megen Glæde, naar vi kan og det ønskes af Eder.
Jeg kunde ikke andet end afvente Dr. Brønnums Brev. Vi synes begge, at det var rigtigst.
Hermed saa Anbefalingen og Lægeattester. Jeg sendte for dem fra de forskellige Pladser, jeg har været for at tjene mig frem. Ja, hermed er alt lagt i Guds Haand.

Venlig Hilsen fra E. M Arildsen.
Jeg haaber, De modtog Brevet i god Behold.

[Skrevet i marginen:] Dr. Brønnum fandt en Plads at standse. Herren velsigne ham. – Vil De hilse min Søster samt Vennerne.